Obsa-Kutaa 3

Description

Wantoota namni ittiin qoramu keessaa rakkoo fi wantoota jibbamoodha. Rakkooleen yommuu namatti buâ€™an namni wanta lama yaadachun hadhaa obsaa laaffisu dandaâ€™a: 1ffaa-Rakkooleen badii fi cubbuu namarraa haxaawu, 2ffaa-sababa obsaatiin mindaa guddaa argatan. (Dhugaa kanaa seenaa irraa fakkeenyaan kutaa dhumaa keessatti ni ilaalla. In sha Allah).

Rakkoo jalaa bahuuf duâ€™aaf hawwuu irraa dhoorgu:
Muâ€™minni (namni dhugaan amane) rakkoolee fi wanta nama laalessan irratti obsuun badii isaa akka haxaawu, sadarka isaa olkaasu, miira laalaa hunda waliin Rabbiin biratti mindaan guddaan akka katabamuuf yommuu beeku, Rabbiin irraa waan gaarii fi tola guddaa keessa akka jirutti ilaala. **Rakkoolee jalaa nagaha bahuuf duâ€™aaf hawwuun jireenya irraa dheessu, itti-gaafatamummaa qormaataa jalaa baqachuu fi gabayaa daldalaa buâ€™aa dacha dachaa qabu keessaa bahuu akka taâ€™etti ilaala.** (Asitti gabayaan daldalaa-hojii gaggaarii hojjachuun mindaa (ajrii) guddaa argataniidha.) Kanaafi, rakkoolee fi wanta nama dhukkubsan jalaa bahuuf inni duâ€™aaf hin hawwu. Umriin isaa dheerachuun namoota toltuu hojjatan irraa yoo taâ€™e, toltuu dabalachuuf, warra badii hojjatan irraa yoo taâ€™e immoo tawbachuu fi of fooyyessuuf carraa akka taâ€™etti hubata. Sababa kana hundaaf, Ergamaan Rabbii (SAW) duâ€™aaf hawwuu irraa ni dhoowwe.

Abu Hureyraan akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œ**Tokkoon keessan duâ€™a hin hawwin. Takkaa nama toltuu hojjatu yoo taâ€™e, hojii gaarii dabalata, takkaa immoo nama badii hojjatu yoo taâ€™e, badii isaa dhiisee tawbata.**â€• Sahiih Al-Bukhaari 7235

Kana jechuun, namoota lama keessaa tokko taâ€™a:
Takkaa **nama toltuu hojjatu** taâ€™a. Haala kana keessatti umriin dheerachuun toltuu fi hojii gaggaarii dabalachu kajeela.

Takkaa immoo **nama badii hojjatu** taâ€™a. Haala kana keessatti immoo dheerachuu umriitiin tawbachuu, araarama kadhachuu, hojii gaggaarii hojjachuu fi badiin isaa akka haxaawamu kajeela.

Abu Hureyraa irraa Muslim akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œ**Isin keessaa eenyullee duâ€™a hin hawwin, isatti dhufuun duras [duuti akka isatti dhuftu] hin kadhatin. Sababni isaas, tokkoon keessan yoo duâ€™e hojiin isaa addaan cita. Muâ€™minni (namni dhugaan amane) umriin isaa waan gaarii malee isaaf hin dabalu.**â€• Sahiih Muslim 2682

Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) muâ€™minni umriin isaa dheerachuun waan gaarii qofa akka isaaf dabalu ibsan. Jireenya isaa irraa wanta dandaâ€™e Aakhiraa isaatiif saamachuuf ijjannoo cimaan, dhugaa taâ€™uun, obsaan, gadi dhaabbannaan, itti fufiinsaan, ifaajee fi qabsoon itti-gaafatamummaa isaatti walâ€™aanso bahuu qaba.

Anas irraa Al-Bukhaari fi Muslim akka gabaasanitti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œ **Tokkoon keessan rakkoo isatti buâ€™eef duâ€™aaf hin hawwin. Garuu duâ€™a hawwuutti yoo dirqame, akkana haa jedhu: â€œYaa Rabbi! Jireenyi anaaf gaarii hanga taatetti na jiraachisi. Yoo duuti naaf gaarii taate immoo nafsee tiyya fudhu (na ajjeesi).**â€• Sahiih Muslim 2680, Sahiih Al-Bukhaari-6351

Hadiisni kuni akkuma agarsiisu, muâ€™minaaf wanti irra caaluu Gooftaa isaa irraa duâ€™a barbaadu keessa seenu dhiisudha. Dhimma duâ€™aa murtii Rabbiitiif dhiisudha.

Kanaafi, jireenya caalaa duuti isaaf jaallatamaa haala taâ€™e irra gahuu waliin Kabbaab ibn Al-Aratt duâ€™a of irratti hin kadhanne.

Qays Ibn Haazim ni jedha: daawachuuf Kabbaabitti seenne. Qaama isaa irra bakka torba shuuffen godhameefi (waan dhibamuuf bakki torba gubamee jira). Kabbaabis ni jedhe: Hiriyyoonni keenya [gadaa Rasuulaa] duâ€™an addunyaan tuni mindaa isaanii osoo hin hirâ€™isin darban. Garuu nuti qabeenya baayâ€™ee biyyee malee bakka keennu hin argine arganne. Osoo Nabiyyiin sallallahu aleyh wassallam duâ€™a of irratti kadhachuu dhoowwu baate, silaa ani [duuti akka natti dhuftu] nan kadhaa ture.â€• Sahiih Al-Bukhaari-5672

â€œGaruu nuti qabeenya baayâ€™ee biyyee malee bakka keennu hin argine arganne.â€• kana jechuun mana ittiin ijaaru fi ashaakilti ittiin misoomsu malee qabeenya bakka itti baasnu hin argine arganne.

Kabbaab hiriyyoonni kiyya na dura duâ€™an qabeenya ani argadhe kana osoo hin argatin duâ€™an. â€œQabeenyi baayâ€™een argadhe kuni mindaa kiyya hirâ€™isuu fi sadarkaa isaaniiti gadi na gochuu dandaâ€™aâ€• jechuun sodaate. Kanaafu, nafsee ofii keessatti duâ€™a hasaase. Garuu duuti akka isatti dhuftu hin kadhanne.

Barnoonni Islaamaa kuni dhimmi isaa, jireenya keessatti keessa (hafuura) Muslimootaa olkaasu, ijjannoo isaanii cimsuu, nafsee fi qalbii isaanii keessaa nuffii fi dhiphinna haaqudha. Ammas, Muslimootaa fi karaa namoota baayâ€™ee of galaafachuutti mucuceessuu jidduu cufaa cimaa kaaâ€™a.

Namni Rabbii fi Guyyaa Aakhiratti amanuu dhiisee fi hubannoo Islaamaa gurguddootti amanu dide immoo, yeroo jalqabaa rakkoon isa tuqeef jireenya irraa nuffii fi dhiphinni nafsee isaa keessatti dhalata. Wal duraa duuban taaten dhiphinnaa deddeebiâ€™u waliin dhiibbaan (pressure) nama ajjeessu nafsee isaa keessatti walirratti tuulama. Karaa bahiinsaa hin argatu. Sababni isaas, karaan rakkoo keessaa itti bahan tokkichi toora (gama): Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amanuun, murtii Rabbiitti gammaduu fi mindaa guddaa Rabbiin warra obsaniif qopheesse abdachuun malee hin dhufu. Karaa bahiinsaa osoo hin argatin jireenya irraa nuffuu fi dhiphachuun erga walitti tuulamee booda haalli dhoowwinsa nafsee ni argama. Dhoowwinsi kuni gara of galaafachu (ajjeessu) ykn maraatutti ykn yakka fokkuutti ykn araadota nama macheessaniin qabamutti nama geessa. Kana hunda keessa sharrii fi balaa guddaatu jira.

Galanni Rabbiif haa galu, muâ€™mintoonni (warri amanan) balaa kana hundarraa nagaha taâ€™u. Biyyoonni Muslimaa dhibee badaa kanarraa biyyoota biroo caalaa nagaha kan taâ€™aniidha. Kunis sababa eeggumsa dhokataa iimaanni hojjatuuni.

Haa taâ€™uu malee, yeroo ammaa kana keessatti ijoolleen Musliimaa gariin dhibee warra kaafiraatin tuqamanii jiru. Rabbiitti, murtii fi ogummaa Isaatti kafaruun, Guyyaa Aakhiraa fi jazaa isa keessa jiruutti kafaruun yommuu qalbii isaanii keessa seenu dhibeen warra kufrii isaan tuqe. Kan akka of galaafachu, maraatu, dhugaati nama macheessu dhuguu, yakka fokkuu hojjachuu fi kkf.

Guduunfaa:
â˜›Duâ€™aaf hawwuun qormaata jireenyaa irraa dheessu fi daldala buâ€™aa guddaa qabu keessaa bahuu akka taâ€™etti ilaallama. Daldalli buâ€™aa guddaa qabu, amanuu fi hojii gaggaarii hojjachuun Guyyaa Qiyaamaa mindaa guddaa argachuudha.
â˜›Namni aaqilli duâ€™aaf hin hawwu. Sababni isaas, umriin isaa dheerachu irraa waa lama ni hubata:
*Nama hojii gaggaarii hojjatu yoo taâ€™e, hojii gaggaarii dabalataa hojjachuun sadarkaan isaa akka olkaâ€™u kajeela.
*Nama badii hojjatu yoo taâ€™e immoo tawbachuu fi of fooyyessu kajeela.
â˜›Iimaanni qalbii keessa yoo hin jiraatin dhiphinni walirra tuulamuun nafsee keessatti dhoowwinsa uuma. Dhoowwinsi kuni gara of galaafachu, maraatu, wanta fokkuu hojjachuu fi kan kana fakkaatanitti nama geessa.
â˜›Karaan tokkichi rakkoo keessaa afuura itti baafatanii fi bahan toora Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amanuun, murtii Isaatiif harka kennuu fi mindaa warra obsaniif qopheesse abdachuun dhufa.
Qurâ€™aana keessatti, â€œ**Namni Rabbiin sodaatu, Inni karaa bahiinsaa isaaf godha.â€•** Suuratu Ax-Xalaaq 65:2
Namni Rabbiin kan sodaatu yoo Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amaneedha. Hundeen taqwaa iimaana.

Kitaaba wabii:
Al-Akhlaaqul Islaamiyyatu wa ususuhaa-2/312-314

Date Created
May 3, 2020
Author
admin